

Fra Nesheia og Batteriet til Fløyheia

KULTUR- OG MOSJONSLØYPE

Luells hus

Luells hus
Trehus fra 1790. Huset ble kjøpt i 1817 av Helle Luell Wold. Kjøpmannsrettigheter fra 1817. Huset har vært i familien Luells eie i mange generasjoner og har vært brukt til privatbolig og handelsvirksomhet.

luellsklev
Bakke opp fra Arendal jernbanestasjon mot Torvet. Luellsklev går over i Bendiksklev ved broa. Luellsklev var også tidligere en del av hovedveien mellom Arendal og Barbu, og ble kalt Barbuklev. Oppkalt etter Helle Wold Luell.

Møllers bauta/
Møllers asyl barnehage

Møllers asyl barnehage
Barnehagen i Luellsklev er en av landets eldste barnehager. Den ble stiftet som "Børneasyl" i 1884, gjennom et legat fra dr. Alexander Christian Møller. Etter de opprinnelige statuttene skulle asyltet være et daghjem fortrinnsvis for ubemidlede foreldres barn. I dag er dette en vanlig barnehage.

Møllers bauta
Til minne om dr. Alexander Christian Møller, Eidsvoldsmann som representerte Arendal i 1814. Bautaen ble reist av byens borgere 17. mai 1914, og blir bekranset hver 17. mai.

Hylleveien/
Kastellveien

Hylleveien/Kastellveien
Hylleveien ble sprengt inn i fjellet fra Østregate til Bendiksklev. Veien ble anlagt i 1865. Luell-slekten hadde tidligere et hus som lå på en hylle nedenfor bygningen med den tidligere Sjømannskolen. Huset ble naturlig nok kalt "Hyllen", og derav kommer navnet Hylleveien. Kastellveien går fra Bendiksklev langs Neset (Langsæneset) til Nesbakken. Veiens navn betyr veien som går til kastellet/batteriet, som ligger ytterst på Neset. Legg merke til murene her! Spesielt langs Kastellveien er det flotte murer som vitner om godt fagarbeid og høy kvalitet.

Uglands hus, Torvet

Uglands hus
Det eneste huset nede i sentrum som ble spart for alle bybrannene var det gule huset ved Torvet. Det blir kalt Uglands hus. Huset er oppført i 1751 og ble ombygd på 1870-tallet. Huset var opprinnelig omgitt av en stor have, og man regner det som årsaken til at huset ikke brant. Haven er nå bebygget. Bondeheimen holdt til i huset i mange år. Særlig spennende er det også at russeren Leo Trotskij overnattet her mens han oppholdt seg i eksil i Norge i perioden 1935-36.

Torvet
Det som i dag er Torvet i Arendal var fram til 1863 "den indre Poll". Den indre poll og kanalene som førte til den ble gjenfylt med masse fra husene som ble ødelagt av brannen i 1863, og steinmasse fra anleggsvirksomheten på Hylleveien og Kastellveien. På Torvet var det handel, liv og røre. Handelen omfattet også salg av levende dyr og kjøttboder, og dette varte til langt inn på 1900-tallet.

Fra Nesheia og Batteriet til Fløyheia

Området Torvet-Hylleveien-Neset er en bydel med mye gammel bebyggelse og spennende gater og beinveier. Arendal ble herjet av tre store bybranner på 1800-tallet; i 1840, 1863 og 1868. Den store bybrannen i 1868 ødela mye av den gamle trehusbebyggelsen – 94 hus brant ned. Noen enkelte hus ble bevart i dette området. Etter denne brannen forandret bybildet seg. Byen fikk gjennomregulerte gater og kvartaler. Arkitekter og håndverkere, mange av tysk og dansk bakgrunn, tok seg av gjenoppbyggingen i sentrale strøk. Kanaler og den indre Poll ble fylt igjen. Her finner

vi i dag Torvet. Mange av byens borgere flyttet ut av sentrum, til Hylleveien og Kastellveien. Det ble nå innført murtvang nede i sentrum. Gjenreisningen av byen gikk svært fort, noe som gjenspeiler velstanden i Arendal på denne tida. Handelsborgere, skipperne, sjøfolk håndverkere og arbeidsfolk – alle bidro til Arendals vekst og velstand som en viktig sjøfartsby.

Følg kultur- og mosjonsløypa fra Torvet til Fløyheia, Nesheia og

Batteriet

Ved å følge kultur- og mosjonsløypa kan du oppleve Arendals sentrumsnære bydeler med deres særpregede nettverk av gater, bakgårder og beinveier med historisk trehusbebyggelse.

Batteriet

Clemet Gjeruldsens hus
på Batteriveien

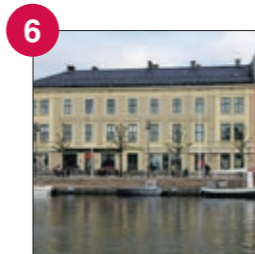
Batteriet
Arendals innbyggere var tidlig ute med å opprette forsvar av byen. Tomta som Batteriet står på i dag ble kjøpt i år 1700. Her ble anlagt to batterier med blokkhus, kalt øvre og nedre batteri. I dag finnes kun øvre batteri.

Clemet Gjeruldsens hus
Trehus like ovenfor Batteriet. Clemet Gjeruldsen var skuteeier/reder, og hadde først et annet hus som stod her. Det brant i 1868. Han bygde deretter dette huset, som stod ferdig i 1869/70. I en tid ble huset eid av kullhandler Nicolai Jacobsen. Det skal ha vært en navigasjonsskole her, men det er noe usikkert om den holdt til i det første eller nåværende huset. I dag er det også gjestegiveri i bygningen.

Nesbakken 2

Nesbakken 2
Trehus oppført i 1823 i løpet av en sommer. Sannsynligvis er det flyttet fra et annet sted. Huset har bevart mange bygningsdeler som utvilsomt hører hjemme i siste del av 1700-tallet. Tilbygget blir nevnt i en brannaktprotokoll i 1837, så dette ble nok oppført etter våningshuset. Dette området på Neset var mye bebodd av håndverkere og arbeidsfolk. Første eier var skomaker John Kolseth. Det har også seinere bodd flere skomakere her.

Thommesengården/
Pollen

Thommesengården
Etter bybrannen i 1868 ble det bygget flere staselige bygårder i sentrum. Den fineste fra denne perioden er Thommesengården i Kirkegaten ved Pollen, som stod ferdig i 1872. Bygningen ble oppført som bolig og forretningsgård for firmaet Thommesen & Søn. Bygården ble restaurert i samråd med Riksantikvaren, og stod ferdig i 1983. Tildelt Aust-Agder fylkes bygningsvernpris i 1990.

Østregate 10

Pollen er et av de mest kjente og kjære stedene i byen – både for lokalbefolkningen og sommergjester. Ta deg gjerne en pause her i Pollen og se på utsikten mot Galtesund.

Bendiksklev

Bendiksklev
Bakken går fra Torvet til den krysser Hylleveien/Kastellveien. Oppkalt etter Bendix skomaker, som holdt til her på 1600-tallet. Tidligere hovedforbindelse mellom Arendal og Barbu. Broa var opprinnelig en støpejernsbro fra et av distriktets jernverk, men det er lite igjen av den opprinnelige broa i dag.

Beinveier
I de eldre bydelene i Arendal finnes det et nett av snarveier. Disse stiene, trappene, smugene og de smale gangveiene sikret adkomst til sentrum og sjøen. I en tid da ferdselen hovedsakelig foregikk til vanns, var dette svært viktig, og i mange uthavner kan vi fortsatt se slike passasjer. Passasjene er fortsatt viktige i dag, men nå mer som snarveier og turstier. En del av passasjene har i årenes løp blitt gjengrodd eller glemt.

Adkomst fra Hylleveien til
Fløyheia

Kultur- og mosjonsløypa fra Batteriet til Fløyheia benytter mange gamle beinveier. Kommunen planlegger å sette opp beinveiskilt i løypa.

I de fleste områdene i løypa er det privatboliger langs gater/veier. Vennligst ta hensyn til dette når du ferdes i området.

Ordforklaringer:
• Poll – pollr på gml.norsk – betyr en vik med smalt innløp
• Klev- kleiv – betyr bratt skråning
• Kastell – betyr en mindre, frittstående festning eller borg

Fra Nesheia og Batteriet til Fløyheia

KULTUR- OG MOSJONSLØYPE

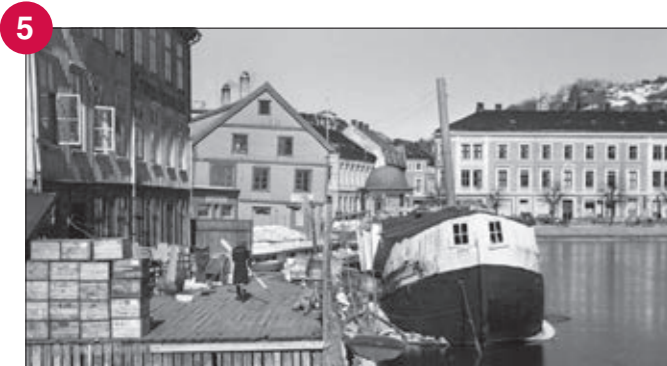

Her kan du slippe å bruke bilen - bruk beina og opplev et unikt bymiljø

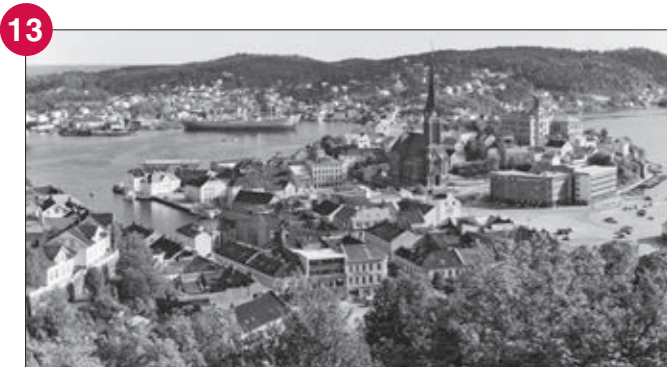
Utsikt fra Kastellveien

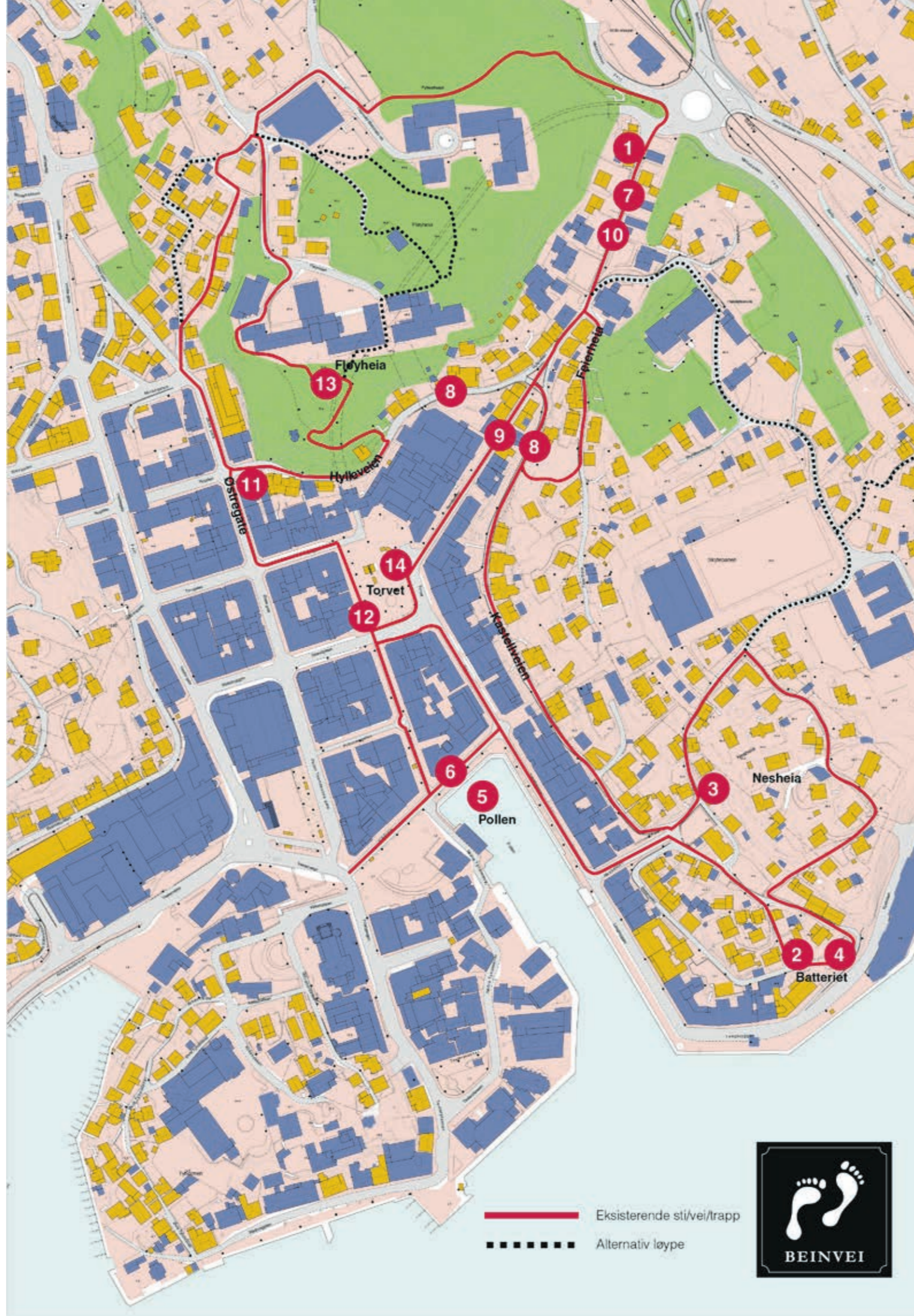
Pollen

Arendal, Pollen 1947. Thommesengården i bakgrunnen.

Arendal sett fra Fløyheia ca. 1960

Beinvei ved Feierheia

Beinvei ved Batteriveien

Beinvei mot Fløyheia

Beinvei fra Nesbakken

Pittoreske bakgårder i Arendal

Sti til Fløyheia

Kunst ved Pollen

Toppen av Bendiksklev

Gågata

Broa ved Bendiksklev

Torvet